

Antipestprotocol

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Pesten	
1.1 Definities.....	4
1.2 Vormen van pestgedrag.....	5
1.3 Betrokkenen bij het pesten.....	6
1.4 Signalen.....	8
2. Preventieve maatregelen	
2.1 Mentor.....	9
2.2 Medewerker.....	10
2.3 Preventie in- en om de lessen.....	11
2.4 Monitoring.....	11
3. Curatieve maatregelen	
3.1 Mentor.....	12
3.2 Medewerkers.....	12
3.3 Antipestcoördinator.....	13
3.4 Jaarlaagcoördinator.....	13
3.5 Ouder(s) / Verzorger(s).....	13
4. Disciplinaire maatregelen	14
5. Contact	15
Bijlage I	16
Bijlage II	18
Bijlage III	19

VOORWOORD

Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het Sint-Oelbertgymnasium is dat de leerlingen zich veilig en geborgen voelen binnen de school. Weten dat het niet uitmaakt hoe je eruit ziet, hoe je praat, welke seksuele voorkeur je hebt, welke kleding je draagt enz. Weten dat je gerespecteerd wordt zoals je bent, staat bij ons hoog in het vaandel. Een belangrijke omgangsregel die wij hanteren is:

Respect: Je behandelt je medeleerlingen en het personeel zoals je ook zelf graag behandeld wilt worden, dus vriendelijk, beleefd en met respect. Dit geldt niet alleen op school, maar ook op de sociale media, in e-mails, aan de telefoon en op internet. Ook met andermans eigendommen gaan we respectvol om.

Ieder mens, ieder kind, wil graag deel uitmaken van een groep. Deze basisbehoefte van een kind is van wezenlijk belang voor een optimale ontplooiing. Basisbehoefte als veiligheid en orde, sociale acceptatie en waardering zijn behoeften die een voorwaarde zijn voor een positief pedagogisch klimaat.

Zich veilig voelen, sociale ontwikkeling en leerontwikkeling, zowel op school als thuis, staan onlosmakelijk met elkaar in verbinding.

Pesten is in strijd met onze uitgangspunten en is op onze school *ongewenst*.

Het antipestprotocol geeft het beleid van de school weer t.a.v. pesten. Het is onderdeel van de 'sociale veiligheid'. Het protocol is geschreven voor de leerlingen, ouders en medewerkers van de school. Het is toegankelijk door ernaar te verwijzen in de schoolgids en het te publiceren op de website.

Het protocol beschrijft wat we onder pesten verstaan en hoe we daar zowel preventief als curatief mee omgaan.

Het hoofddoel van dit protocol is het voorkomen en bestrijden van pesten, door alle betrokkenen duidelijkheid te geven over ieders rol. Daarnaast heeft het een informatieve en verwijzende functie.

Oosterhout, maart 2018

1. PESTEN

1.1 DEFINITIES

Plagen

We spreken over plagen wanneer de betreffende leerlingen min of meer aan elkaar gewaagd zijn. Plagen is niet systematisch en heeft geen nadelige gevolgen voor degene die het ondergaat. Het vertoonde gedrag is onschuldig en nodigt uit tot een reactie van eenzelfde soort.

De pedagogische waarde van plagen ligt in de speelse wijze van omgaan met 'conflictsituaties'. Hierdoor ontwikkelen de leerlingen een vaardigheid, die hen later van pas komt bij conflicthantering.

Pesten

We spreken van pestgedrag als dezelfde leerling regelmatig en systematisch bedreigd en geïntimideerd wordt. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend en zeer bedreigend.

Bij de vraag of er sprake is van plagen of pesten, is het 'slachtoffer' leidend. Hij of zij bepaalt of er sprake is van pesten. Wat voor de één een grapje of een plagerijtje is, kan voor de ander een vorm van pesten zijn. Op het moment dat je hier niet meer samen uit komt wordt het een probleem. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. Daarom moet pestgedrag altijd serieus genomen worden, door alle partijen.

Wat het signaleren van pesten moeilijk maakt, is dat veel pestgedrag zich in het verborgene afspeelt. Oog hebben voor signalen en luisteren naar wat kinderen te vertellen hebben is een belangrijke basis.

Leerlingen moeten weten dat ze hulp kunnen krijgen van volwassenen binnen de school, waar ze die hulp kunnen krijgen en dat het belangrijk is dat ze hierover durven te praten.

1.2 VORMEN VAN PESTGEDRAG

- **Verbaal** Vernederen, belachelijk maken, schelden, dreigen, uitlachen, bijnamen geven, gemene briefjes of berichtjes schrijven
- **Non-verbaal** Rare gezichten trekken, bespottend nakijken, rollen met de ogen
- **Fysiek** Trekken, duwen schoppen, slaan, krabben, haren trekken, laten struikelen, bijten
- **Intimidatie** Achtervolgen, opjagen, in een val laten lopen, klemzetten of rijden, opsluiten, dwingen om bezit af te geven, seksuele intimidatie, chantage, met bijvoorbeeld informatie of foto's op internet
- **Isolatie** Doodzwijgen, negeren, duidelijk maken dat hij/zij niet gewenst is, uitsluiten van bijvoorbeeld feestjes of groepsopdrachten
- **Digitaal/cyber pesten** Pesten of misbruiken via het internet en mobiele telefoon
Ongewenst berichtjes sturen via social media (WhatsApp, facebook, Instagram, YouTube, Snapchat), aanmaken van nepaccount, foto's en filmpjes verspreiden, uitsluiten WhatsApp groep, uit naam van een ander versturen van berichten

Vaak komt dit pestgedrag het hardst aan. Daders kunnen anoniem blijven en de reikwijdte is veel groter omdat ook mensen van buiten school erbij betrokken raken
- **Stelen of vernielen** Afpakken, beschadigen en kapotmaken van spullen.

1.3 BETROKKENEN BIJ HET PESTEN

De gepeste leerling (slachtoffer)

Leerlingen worden gepest om uiteenlopende redenen. Het kan zijn dat deze leerlingen andere interesses hebben dan de meeste leeftijdgenoten of dat ze dingen anders doen. Voorbeelden daarvan zijn er anders uitzien, gedrag, gevoelens, sociale uitingsvormen, goed zijn in bepaalde vakgebieden of juist niet.

Vaak zie je dat leerlingen die gepest worden een beperkte weerbaarheid hebben. Ze zijn vaak niet in staat daadwerkelijk actie te ondernemen tegen het pesten en stralen dat ook uit. Vaak zijn ze angstig en onzeker in een groep en durven ze weinig of niets te zeggen, omdat ze bang zijn afgewezen te worden. Deze angst en onzekerheid worden versterkt door het ondervonden pestgedrag, waardoor de gepeste leerling in een vicieuze cirkel komt, waar hij zonder hulp niet uitkomt.

Gepeste leerlingen voelen zich vaak eenzaam en het kan zijn dat zij in de omgeving waarin zij gepest worden geen vrienden hebben om op terug te vallen. Soms kunnen ze beter met volwassenen opschieten dan met hun leeftijdgenoten. Jongens die worden gepest behoren bijna nooit tot de motorisch sterk ontwikkelde leerlingen.

Kinderen worden pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om een slachtoffer te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Een kind dat wordt gepest, praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- Schaamte
- Angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en het pesten dan erger wordt
- Het probleem lijkt onoplosbaar
- Het idee hebben dat je niet mag klikken

De pester

Pestende leerlingen zijn vaak fysiek en/of verbaal sterker dan de gepeste leerling. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zich groter te maken door een ander kleiner te maken.

Agressieve pestende leerlingen zijn niet alleen fysiek vaak sterker dan de rest van de klas, ze hebben ook vaak een slecht ontwikkeld empathisch (invoelend) vermogen, zijn impulsief en domineren graag andere kinderen. Doorgaans voelen pesters zich niet schuldig want het slachtoffer 'vraagt er immers om gepest te worden'.

Een pestende leerling heeft niet geleerd zijn agressie op een andere manier te uiten dan door het ongewenste pestgedrag te vertonen. Ook pestende leerlingen hebben op de langere termijn last van hun pestgedrag. Door hun verkeerde en vooral beperkte sociale vaardigheden hebben ze vaak moeite om een vriendschap op te bouwen en te onderhouden op andere gronden dan die van macht en het delen in die macht. Pestende leerlingen maken geen normale sociale ontwikkeling door met alle gevolgen van dien, ook voor henzelf.

Bij meisjes ligt het hoogste percentage van het pesten bij psychisch geweld (buitensluiten, roddelen) en bij jongens ligt dit vooral op het gebied van fysiek geweld.

Mogelijke oorzaken van pestgedrag:

- Problematische thuissituatie
- Verloren voelen in een groep. Pester wil zich belangrijker maken door een ander omlaag te drukken
- Het moeten spelen van een niet-passende rol
- Een voortdurende strijd om de macht in de klas

- Zwak gevoel voor autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)
- Gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers of een laag niveau)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers zijn leerlingen die incidenteel meedoen met het pesten. Dit gebeurt meestal uit angst om zelf in de slachtofferrol terecht te komen. Het kan ook zijn dat de meelopers het pestgedrag wel interessant vinden en dat ze denken in populariteit mee te liften met de pester. Leerlingen kunnen ook meelopen uit angst vrienden of vriendinnen te verliezen.

De meelopers houden het pestgedrag vaak in stand, doordat ze de pester stimuleren wat betreft de aandacht die hij/zij met zijn/haar gedrag krijgt. Onderzoek laat zien dat pestgedrag eerder afneemt of stopt zonder meelopers.

De meeste leerlingen zijn niet direct betrokken bij het actief pesten. Ze houden enige afstand, zij zijn de **zwijgende middengroep**. Ze voelen zich wel vaak schuldig over het feit dat ze niet in de bres springen voor het slachtoffer of hulp inschakelen.

Er zijn ook leerlingen die niet merken dat er gepest wordt.

Slechts af en toe durft een leerling of een klein groepje leerlingen het op te nemen voor de gepeste leerling.

De medewerkers

Pesten is vaak een goed bewaard groepsgeheim: veel leerlingen weten dat in de groep wordt gepest, toch durft bijna niemand het aan medewerkers of ouders te vertellen. De medewerkers weten dus ook vaak niet dat er in de groep wordt gepest. En zien ze ongewenst gedrag, dan wordt het lang niet altijd meteen als pesten geïnterpreteerd.

De ouders

Wanneer leerlingen worden gepest, durven ze dit in de meeste gevallen niet aan hun ouders te vertellen. Ze kunnen bang zijn dat hun ouders naar school gaan, het aan de mentor vertellen, of dat deze het verkeerd aanpakt. Ze schamen zich vaak dat hen dit overkomt. Soms denken gepeste kinderen dat ze het gedrag van de pestende leerling zelf hebben uitgelokt en het dus verdienen gepest te worden.

1.4 SIGNALLEN SLACHTOFFER

- Niet meer naar school willen
- Niet meer over school vertellen
- Vaker ruzie
- Snel huilen
- Agressief
- Nooit meer andere kinderen mee naar huis nemen of bij anderen gevraagd worden
- Dalende schoolresultaten
- Regelmatig spullen kwijt zijn of met kapotte spullen thuiskomen
- Lichamelijke klachten zoals hoofd- of buikpijn
- Blauwe plekken hebben op ongewone plaatsen
- Niet willen slapen, vaker wakker worden, bedplassen, nachtmerries hebben
- Verjaardag niet willen vieren
- Niet buiten willen spelen
- Niet alleen boodschappen durven doen
- Niet meer naar een bepaalde club of vereniging willen gaan
- Bepaalde kleren niet meer willen dragen
- Thuis prikkelbaar, boos of verdrietig zijn
- Zelf blessures/ziekte veinzen om niet naar school te hoeven
- Blijven hangen in de klas bij docent
- Alleen gaan/staan in en om school

2. PREVENTIEVE MAATREGELEN

2.1 MENTOR

De mentor speelt een belangrijke rol in het tot stand brengen van een veilig klassenklimaat en is het eerste aanspreekpunt voor leerlingen en hun ouders. Vanaf de allereerste kennismaking, het introductieprogramma (met name in klas 1 en 2), legt de mentor de nadruk op het goed leren omgaan met elkaar.

Aan de hand van ongedwongen en vooral ludieke opdrachten en spellen leren de leerlingen elkaar goed kennen. Er wordt hierbij aandacht besteed aan de vaardigheid van het luisteren naar elkaar, het samenwerken en het geven en ontvangen van feedback. Met de leerlingen wordt gesproken over de veiligheid op school en in de klas. Wanneer voel jij je op je gemak, of wanneer juist niet?

Vanuit deze basis ontstaan er basisregels die voor de klas gelden. Voorbeelden van omgangsregels die daaruit o.a. kunnen ontstaan zijn:

- We luisteren naar elkaar
- We laten elkaar uitspreken
- We blijven van elkaar spullen af
- We sluiten niemand buiten
- We lossen ruzie op door met elkaar te praten over wat belangrijk voor jou is
- We melden meteen wanneer iemand gepest wordt
- Wees jezelf en geef anderen ook de ruimte
- We geven op een juiste manier aan wat en wanneer iets onaangenaam is

Na de introductie wordt in de mentorlessen verder aandacht besteed aan het sociale klimaat door middel van o.a. klassengesprekken, gezamenlijke opdrachten, klassenraad etc.

In de mentorlessen is er ruimte voor individuele gesprekken met de mentor.

2.2 MEDEWERKER

Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en daarbuiten, en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er wordt minder gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar docenten, onderwijsondersteunend personeel, coördinatoren en schoolleiding duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

De basis is het handhaven van de omgangsregels en de schoolregels zoals die op de website vermeld staan. Afspraken die in de dagelijkse praktijk de 'rust, reinheid en regelmaat' moeten bevorderen. Deze afspraken verbieden een aantal zaken vanwege hun ongewenste effecten.

In en rond de school, tijdens pauzes en tussenuren wordt toezicht gehouden door volwassenen. Leerlingen worden aangesproken op ongewenst gedrag en herinnerd aan de omgangsregels en de consequenties daarvan.

2.3 PREVENTIE IN- EN OM DE LESSEN

Introductieprogramma

Hierin wordt o.a. uitgebreid aandacht besteed aan

- Kennismaking met de school en de schoolregels
- Kennismaking met elkaar
- Bespreekbaar maken wanneer leerlingen zich 'veilig' voelen op school

Positieve groepsvorming

Een docent heeft een belangrijke rol in de leerontwikkeling van een leerling. Die ontwikkeling gaat verder dan alleen het overbrengen van leerstof. Wij, docenten, hebben als taak leerlingen te ondersteunen bij zowel hun leerontwikkeling als hun sociale ontwikkeling. Deze staan onlosmakelijk met elkaar in verbinding. Wat kan een docent doen om de groep als positieve groep te laten functioneren? Wat kan een docent doen om de groepsontwikkeling positief te beïnvloeden? Door een begeleidende rol in te nemen kunnen docenten tegemoetkomen aan de basisbehoeften van leerlingen in de groep en de leerlingen ondersteunen bij de ontwikkeling van een positief klimaat.

Doorslaggevend zijn de momenten waarop we aandacht besteden aan positieve groepsvorming. Ná iedere vakantie begint het groepsvormingsproces opnieuw. In klas 1, 2 en 3 komt dit ná iedere vakantie dan ook aan bod. Een (mentor)les waarbij samenwerken en samen plezier maken centraal staat.

Rots en water training

Dit is een psychofysieke sociale competentietraining waarbij zelfvertrouwen, zelfbeheersing en zelfreflectie centraal staan. Met als belangrijkste doelstelling jongeren te steunen in hun sociaal-emotionele ontwikkeling.

In zowel klas 1 als klas 2 volgen álle leerlingen 10 trainingen.

Lessen informatiekunde

In de lessen informatiekunde in klas 1 wordt de preventie van pesten logischerwijs gerelateerd aan digitaal pesten. In de week tegen pesten wordt aandacht besteed aan digitaal pesten en alles wat daarbij komt kijken. Op andere momenten in het jaar komen specifieke vormen van digitaal pesten aan de orde, zoals sexting, en de omgang met elkaar in besloten app-groepen.

2.4 Monitoring

Om als school een goed veiligheidsbeleid te willen voeren, is het van belang dat de school weet hoe de leerlingen de sociale veiligheid beleven. Door het monitoren van de beleving van de sociale veiligheid, kan het gevoerde beleid rondom sociale veiligheid worden geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Op het Sint-Oelbertgymnasium wordt er jaarlijks in klas 1-3-5 via een digitale vragenlijst gemonitord.

3. CURATIEVE MAATREGELEN

Het pestprotocol vormt de verklaring van de vertegenwoordiging van de school en de ouders waarin is vastgelegd dat we pestgedrag op school niet accepteren en volgens een vooraf bepaalde handelswijze gaan aanpakken.

Uitgangspunten daarbij zijn:

- Pesten wordt als een probleem gezien door alle betrokken partijen: docenten, onderwijsondersteunend personeel, ouders en leerlingen.
- De school is actief in het scheppen van een veilig, pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als onacceptabel gedrag wordt ervaren.
- Docenten, onderwijsondersteunend personeel en ouders nemen bij signalen van pesten duidelijk stelling tegen het pesten.
- De school beschikt over een directe aanpak wanneer het pesten de kop opsteekt.

3.1 MENTOR

De mentor is voor zowel leerlingen als hun ouders het eerste aanspreekpunt.

De mentor neemt duidelijk stelling tegen het pestgedrag. De mentor geeft de leerling die gepest wordt een duidelijk perspectief en laat weten en zien dat het probleem serieus aangepakt wordt. Indien nodig worden hierbij andere personen binnen de school betrokken. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de APC (antipestcoördinator) en de jaarlaagcoördinator.

- De mentor inventariseert de signalen en gaat in gesprek met de gepeste leerling.
- De mentor probeert zicht te krijgen op de situatie. Wat is er gebeurd en wie is betrokken?
- De mentor neemt contact op met ouders.
- De mentor licht APC in.
- De mentor kan hulp inschakelen van APC over aanpak.
- De mentor voert, al dan niet m.b.v. APC, gesprekken. Hulpmiddelen hierbij zijn herstelrecht en de steungroep. De werkwijze is afhankelijk van de situatie.
- De mentor zorgt voor verslaglegging in magister en informeert APC.
- De mentor schakelt, daar waar nodig, de jaarlaagcoördinator in.

3.2 MEDEWERKERS

De vakdocenten en overige medewerkers hebben vooral een signalerende rol. Wanneer zij pestgedrag waarnemen of redenen hebben om pesten te vermoeden, reageren zij hier adequaat op en doen melding bij de betreffende mentor (met CC naar APC)

3.3 ANTIPESTCOORDINATOR

- De APC dient zichtbaar te zijn en te fungeren als aanspreekpunt voor ouder(s), verzorger(s), leerlingen en collega's in het kader van het antipestbeleid.
- De APC levert een actieve bijdrage aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting, advies en het organiseren van preventieve activiteiten.
- De APC fungeert als gesprekspartner en geeft advies op het gebied van sociale veiligheid.
- De APC coördineert anti-pestbeleid op school.
- De APC is 'verzamelpunt' voor alle incidenten op het gebied van sociale veiligheid, om een volledig beeld te krijgen van de situatie en om versnippering van de zorg die nodig is tegen te gaan.
- De APC informeert jaarlaagcoördinatoren.
- De APC registreert.
- De APC onderhoudt contact met ouders.
- De APC is verantwoordelijk voor de nazorg.

3.4 JAARLAAGCOÖRDINATOR

- De jaarlaagcoördinator houdt nauw contact met mentor en APC.
- De jaarlaagcoördinator neemt de rol van de mentor over als de situatie hierom vraagt. Bijvoorbeeld wanneer het pestprobleem het klassenverband overstijgt.
- De jaarlaagcoördinator neemt disciplinaire maatregelen waar nodig.

3.5 OUDER(S) / VERZORGER(S)

Indien ouder(s) / verzorger(s) het vermoeden hebben dat hun kind, of een ander kind, gepest wordt, gaan ze in gesprek met hun kind. Betreffende leerling en/of ouder meldt dit bij de mentor. In veel gevallen willen kinderen die gepest worden niet dat hun ouders dit doorgeven aan school. Ze zijn bang dat het pesten erger wordt. Het is belangrijk dat het pesten snel bekend wordt. De school gaat nooit zonder overleg met de leerling aan de slag.

Ouders kunnen hun kind helpen om het pesten te verwoorden. Bijvoorbeeld door het kind een dagboekje bij te laten houden van de gebeurtenissen of door het kind te stimuleren elke dag een aantal positieve ervaringen op te schrijven, om zo de fijne dingen niet te laten ondersneeuwen door het pestgebeuren.

Ouders van leerlingen die gepest worden of pesten, hebben er soms moeite mee dat hun kind aan zichzelf zou moeten werken. Hun kind pest of wordt gepest en dat moet gewoon stoppen. Dat is ook het doel van de school. Maar een pestend of gepest kind wil zich niet alleen veilig voelen op school, het wil ook geaccepteerd worden. Het verlangt ernaar om zich prettig en zelfverzekerd te voelen. Daar kan begeleiding of training aan bijdragen.

4. DISCIPLINAIRE MAATREGELEN

Als een leerling ondanks alle inspanningen van de betrokken partijen blijft volharden in het vertonen van ongewenst pestgedrag, kan de school overgaan tot het nemen van disciplinaire maatregelen. De school neemt hierbij onder meer de waarborging van de veiligheid van de medeleerlingen, frequentie van pesterijen en de ernst van de pesterij(en) in ogenschouw. De maatregelen die worden genomen kunnen variëren van waarschuwing, schorsing tot verwijdering van school. Dit wordt per situatie beoordeeld.

5. CONTACT

Het St. Oelbertgymnasium kent een systeem van contactpersonen die op kunnen treden in situaties van ongewenst gedrag zoals pesten, discriminatie, agressie, seksuele intimidatie en geweld.

Binnen de school:

- Mentor
- Anti-pestcoördinator I.vandenoetelaar@oelbert.nl
- Vertrouwenspersoon I.bachman@oelbert.nl

- Coördinator klas 1/2 L.jansrat@oelbert.nl
- Coördinator klas 3/4 M.verhagen@oelbert.nl
- Coördinator klas 5/6 A.slinger@oelbert.nl

NB voor alle gesprekken geldt: er is géén sprake van geheimhoudingsplicht. Wel wordt er uiteraard zorgvuldig omgegaan met de gegeven informatie.

Websites:

- www.pestweb.nl
website met informatie, advies en tips over pesten voor kinderen, jongeren, ouders en docenten
- www.stopdigitaalpesten.nl
- www.schoolenveiligheid.nl
- www.stoppestennu.nl

